

ВІДГУК

**офіційного опонента, кандидата педагогічних наук, доцента
І.П.Парфентьєвої на дисертацію Ян Цзюнь «Формування інформаційної
культури майбутнього вчителя музики у процесі фахової підготовки»
представлену на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних
наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання**

Актуальність дисертаційного дослідження Ян Цзюнь «Формування інформаційної культури майбутнього вчителя музики у процесі фахової підготовки» обумовлено стратегічним напрямом модернізації системи вищої освіти, що є її переорієнтування з інформаційно-репродуктивної на інформаційно-компетентнісну. Наш час визначається реформуванням освітньої сфери, інтеграцією її у світовий простір, де одним із шляхів реформування вищої фахової освіти є оптимізація інформаційної культури майбутнього вчителя. У дисертації проведений методологічний аналіз різноманітних визначень поняття «культура», що показує різноманіття методів і підходів до вивчення цього феномена, а саме: антропологічний, аксіологічний, історичний, нормативний, психологічний, гносеологічний, праксеологічний, метрологічний, семіотичний, соціологічний, інформаційний, кібернетичний, тощо. Універсальність поняття «культура» як феномена, що інтегрує досягнення суспільства на певному рівні його розвитку, діє за принципом функціональної додатковості та передбачає особливості гармонійного саморозвитку, вимагає формування такої соціокультурної організації суспільства, яка сприяла б усвідомленому розвитку кожної особистості, стимулювала б підвищення рівня групової консолідації й ефективності взаємодії суб'єктів з метою нагромадження досвіду міжкультурної взаємодії.

Зміни в системі освіти (в тому числі й музичної) за останні роки розширилися до значних масштабів, тому її реформування вимагає від педагогів уміння перебудовуватися в мінливих умовах, вміння застосовувати знання, отримані під час навчання у вищому навчальному закладі в своїй

роботі з новим поколінням інформаційної епохи. Інформатизація освіти вимагає відповідності фахової підготовки майбутніх учителів сучасному рівню інформатизації суспільства. Однією з глобальних цілей інформатизації освіти є підготовка вчителів, які володіють високим рівнем інформаційної культури, готові її впроваджувати у процес інформатизації освіти. Інформаційну культуру майбутнього вчителя музики розглянуто як важливу складову його професійно-педагогічної культури, оскільки це має особливе значення, тому що передача сукупного соціального досвіду від одного покоління до наступного можлива лише завдяки її закріпленню у знаковий формі, тобто через соціально значиму інформацію, яка певним чином регулює фахову діяльність. Специфіка художньої інформації полягає в тому, що вона надає емоційний вплив, який не передається стандартними нормалізованими мовами, а являє собою систему індивідуалізованих художніх образів, що осмислюється через такі основні поняття загальної теорії інформації, як оригінальність, надмірність, вибір, упорядкованість, текст, код, знак тощо.

На підставі ґрунтовного вивчення дисертаційної роботи ЧЯн Цзюнь «Формування інформаційної культури майбутнього вчителя музики у процесі фахової підготовки», автореферату, науково-методичних публікацій, доцільно зазначити, що характерними ознаками цієї роботи є актуальність, своєчасність, завершеність та самостійність. Дисертація має всі необхідні складові, послідовно відображає вихідні положення та висновки, ідеї та погляди дослідника щодо умов педагогічного забезпечення вказаного процесу. Це дозволяє нам позитивно оцінити її наукову цінність та практичне значення.

Доцільно зазначити, що дисертація Ян Цзюнь «Формування інформаційної культури майбутнього вчителя музики у процесі фахової підготовки» є системним дослідженням, в якому знайшли відображення методологічні, теоретичні та методичні аспекти вирішення проблеми підготовки майбутнього вчителя музики. Переважна частина із них

заслуговує на увагу, тому доцільно більш конкретно проаналізувати та оцінити теоретичні та методичні положення дисертаційного дослідження.

У першому розділі дисертаційного дослідження ґрунтовно викладено характеристику основних дефініцій дослідження, подано огляд робіт науковців з розвитку інформаційної культури вчителів, розкрито зміст та специфіку, основні наукові підходи до розгляду означеного феномена. Визначено, що інформаційна культура майбутніх учителів музики в процесі фахового навчання є потужним фактором передачі соціального досвіду, що регулює поведінку і спілкування людей. Тому інформаційну культуру, в широкому сенсі, визначено як особливий соціальний механізм трансляції важливої інформації, тобто як спосіб художньої діяльності, спрямований на накопичення, збереження і передачу ідей, знань і матеріально-духовних цінностей. Засвоєння основ інформаційної культури дозволяє більш повно розкрити майбутньому вчителю музики сутність художньо-творчої діяльності, що активізує навчальний процес, сприяє швидкому освоєнню музично-навчального матеріалу.

У другому розділі здійснено теоретико-методичний аналіз інформаційної культури майбутнього вчителя музики, розкрито зміст та структуру обраного феномена, подано розроблений критеріальний апарат оцінювання інформаційної культури студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів. Структура інформаційної культури майбутнього вчителя музики охоплює орієнтаційно-мотиваційний, когнітивно-комунікативний, креативно-діяльнісний компоненти, критерії та показники. У розділі визначено педагогічні умови ефективного формування інформаційної культури майбутніх учителів музики, а саме: *систематичне розширення художньо-інформаційного досвіду студентів; ефективна організація художньо-інформаційного навчального середовища; збагачення художньо-інформаційної бази майбутніх учителів музики за рахунок широкого використання діалогу культур.*

Третій розділ дисертації присвячений результатам педагогічного експерименту (констатувальному, формувальному, контрольному етапам).

Позитивно характеризує науково-педагогічний пошук дисертанта глибокий теоретичний зміст дослідження. На основі вивчення сучасної наукової літератури в галузі філософії, культурології, психології, педагогіки та мистецтвознавства автор розкриває сутність та складові проблеми формування інформаційної культури майбутнього вчителя музики у процесі фахової підготовки, що знайшло відображення в обґрунтуванні авторської методики формування означеного феномена та її експериментальній перевірці. У зв'язку з цим треба віддати належне дисертанту, що ним наголошено на особливій ролі інформаційної культури майбутнього вчителя музики, змістовно розкритий цілісний комплекс використання цього феномену у фаховій підготовці майбутнього вчителя музики.

Автором вдало систематизовано, логічно вибудовано теоретичний матеріал та відповідно до обраних загальнонаукових методологічних підходів визначено значущість формування інформаційної культури майбутнього вчителя музики.

У дисертації Ян Цзюнь «Формування інформаційної культури майбутнього вчителя музики у процесі фахової підготовки» з'ясовано, що однією з актуальних проблем сьогодення є формування інформаційної культури майбутніх педагогів. У результаті проведеного дослідження визначено, що інформаційна культура є важливою складовою професійної культури вчителя музики, оскільки передача сукупного соціального досвіду від одного покоління до наступного, зокрема у знаковій формі, певним чином регулює й музично-педагогічну діяльність.

Формування інформаційної культури майбутніх учителів музики в процесі фахової підготовки розглянуто в річищі системно-цілісного, особистісного, конструктивного, культурологічного, евристичного, рефлексивного, творчо-діяльнісного підходів.

Основними функціями фахової підготовки майбутнього вчителя музики визначено: світоглядну, гуманістичну, інтерактивну, адаптивну, гедоністичну, ціннісну, творчо-комунікативну.

Найбільш вагомим науковим здобутком дисертанта ми вважаємо визначення поняття «інформаційна культура майбутнього вчителя музики», що є складним, особистісним утворенням. Структура інформаційної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва охоплює орієнтаційно-мотиваційний, когнітивно-комунікативний, креативно-діяльнісний компоненти.

Провідними принципами формування інформаційної культури майбутніх учителів музики визначено: принцип культуровідповідності, що орієнтує навчально-виховний процес на прогресивні підходи з врахуванням новітніх інформаційних технологій; принцип інтегративного взаємозв'язку мистецьких дисциплін, який на інформаційному рівні забезпечує цілісність фахового навчання; принцип спонукання до творчого самовираження у художньо-музичній діяльності, що націлює студентів до безперервного процесу творчості відповідно науково-технічного та культурологічного розвитку.

Дисертантом розроблено педагогічні умови ефективного формування інформаційної культури студентів, а саме: систематичне розширення художньо-інформаційного досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва; ефективна організація художньо-інформаційного навчального середовища; збагачення художньо-інформаційної бази майбутніх учителів музики за рахунок широкого використання діалогу культур. Методична модель інформаційної культури майбутнього вчителя музики охоплює: наукові підходи, функції, принципи, педагогічні умови, поетапну методику, ефективні методи формування інформаційної культури студентів, що становить повний технологічний цикл.

На констатувальному етапі експерименту дисертантом визначено рівні сформованості інформаційної культури майбутнього вчителя музики, що

відрізняються здатністю студентів до продуктивного пошуку і втілення художньої інформації в процесі пізнавальної, оцінювальної, виконавсько-творчої та музично-педагогічної діяльності, а також навичками застосування інформаційних технологій для пошуку та опрацювання необхідних даних. Результати проведеного констатувального дослідження дають можливість зробити висновки щодо загалом недостатньої сформованості інформаційної культури студентів.

У результаті проведення формувального експерименту зафіксовано значне зростання у кількісних та якісних показниках рівнів сформованості інформаційної культури студентів експериментальної групи, що свідчить про ефективність та дієвість розробленої дисертантом методики формування інформаційної культури майбутнього вчителя музики в процесі фахового навчання. Отримані дані можуть стати підґрунтям для рекомендації щодо доцільності впровадження авторської методики у практику фахової підготовки майбутніх учителів музики.

Вірогідність і аргументованість результатів дослідження забезпечується методологічним і теоретичним обґрунтуванням його вихідних позицій; музикознавчим та психолого-педагогічним аспектами; використанням комплексу взаємопов'язаних методів, адекватних об'єкту, предмету, меті та завданням дослідження; пролонгованою дослідно-експериментальною роботою; результатами кількісної та якісної експериментальної перевірки розроблених методичних рекомендацій; позитивними наслідками впровадження у навчально-виховний процес інститутів мистецтв й музично-педагогічних факультетів педагогічних університетів розробленого навчально-методичного комплексу.

Висновки до розділів та загальні висновки дисертаційного дослідження є ґрунтовними, вони свідчать про виконання поставлених завдань дослідження.

Зазначене вище дозволяє констатувати, що дисертантом виконано значний обсяг науково-дослідної та експериментальної роботи, у результаті

чого отримано дані, які є безперечно важливими для сучасної педагогічної теорії та практики.

Незважаючи на загальну позитивну оцінку дисертації хочемо зробити деякі зауваження та побажання, а саме:

1. У першому розділі дисертації автором розглянуті основні підходи до організації співацької діяльності майбутнього вчителя музики. На нашу думку, бажано було б виокремити значення рефлексивного підходу, що сприяє осмисленню діалектичної природи музично-педагогічної інформаційної діяльності.

2. Важливою структурною складовою формування інформаційної культури майбутнього вчителя музики визначено когнітивно-комунікативний компонент, що зорієнтований на засвоєння знань, умінь та навичок майбутніх учителів музики. Доцільно було б ширше розкрити, розв'язання яких інформаційних і самостійних завдань найбільш сприяло формуванню когнітивно-комунікативного компонента інформаційної культури студентів факультетів мистецтв.

3. У другому розділі дисертації автором представлені основні принципи формування інформаційної культури майбутнього вчителя музики. У зв'язку з цим, бажано розкрити, як саме принцип інтегративного взаємозв'язку мистецьких дисциплін на інформаційному рівні забезпечував цілісність фахового навчання майбутніх учителів музичного мистецтва.

4. На рефлексивно-усвідомленому етапі формувального експерименту дисертант впровадив серію практичних завдань, націлених на активізацію художньо-інформаційної культури студентів. Варто було б, більш детально зупинитися на розкритті змісту серії практичних завдань, як важливих в системі експериментальної методики.

Зазначені зауваження мають рекомендаційний характер і тому не впливають на загальну позитивну оцінку виконаної роботи.

Дисертаційному дослідженню Ян Цзюнь «Формування інформаційної культури майбутнього вчителя музики у процесі фахової підготовки»

притаманні оригінальність, самостійність, наукова новизна, високий теоретико-методологічний рівень, глибина підходів до визначення сутності та змісту використання інформаційної культури майбутніми вчителями музики, комплексність та ґрунтовність дослідно-експериментальної роботи.

Основні теоретичні положення та результати дослідження висвітлені у 8 одноосібних науково-методичних публікаціях автора, 7 з яких представлено в провідних фахових виданнях з педагогіки в Україні й 1 стаття в зарубіжному науковому виданні.

Підсумовуючи, можемо зробити загальний **висновок**: дисертація Ян Цзюнь «Формування інформаційної культури майбутнього вчителя музики у процесі фахової підготовки» є актуальним науково-педагогічним дослідженням. Результати дисертації дають підстави стверджувати, що у ній запропоновано нове вирішення наукової проблеми, яке вносить певний вклад у теорію та методику фахового навчання майбутніх учителів музики, означене дисертаційне дослідження відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. №567 до кандидатських дисертацій за спеціальністю 13.00.02 – «Теорія та методика музичного навчання», а її автор Ян Цзюнь заслуговує на присвоєння наукового ступеня кандидата педагогічних наук.

Офіційний опонент, кандидат
педагогічних наук, доцент кафедри
музичного мистецтва Миколайського
національного університету
імені В.О. Сухомлинського

І.П. Парфентьева

Парфентьева
31.01.2019